

Raportti Töölönlahden linnustosta vuonna 2021

Teksti ja kuvat: Christa Granroth

Silkkiuikku hautoo avoimesti pesällä, Töölönlahti 12.5.2021

Töölönlahti raportti 2021

Tässä raportissa on vuoden 2021 pesimälintukartoituksen tulokset. Pesimälinnusto kartoitettiin tekemällä kiertolaskentoja huhti- heinäkuussa Töölönlahdella. Raportti on viimevuotista laajempi, sillä huomiota on kohdistettu myös talvi-, kevät- ja syyslinnustoon. Kartoituskäyntien lisäksi on käytetty BirdLife Suomen Tiira.fi lintutietopalvelun havaintoja alueelta. Lahdella ruokailevien vesilintujen määrät runsastuivat merkittävästi viime vuodesta. Pesivien haapanaparien määrä pysyi samana, mutta silkkiuikkujen ja nokikanojen määrä väheni hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Pesivien sinisorsien ja kyhmyjoutsenten määrä lisääntyi.

Pesivät vesilinnut Töölönlahdella

Laji	Pesät/poikueet 2021	Pesät/poikueet 2020	Uhanalaisuusluokitus (2019)
Haapana	6	6	VU
Sinisorsa	8	4	LC
Nokikana	6	9	EN
Silkkiuikku	7	8	NT
Kyhmyjoutsen	3	2	LC

Taulukko 1. Töölönlahdella havaitut vesilintujen pesinnät 2021. Alueella ruokaili myös saaristossa pesivien valkoposkihanhiin poikasia, joita oli kesällä 2021 noin 66. Lyhenteet: elinvoimainen (LC), silmälläpidettävä (NT), vaarantunut (VU), erittäin uhanalainen (EN), äärimmäisen uhanalainen (CR).

Kevättalvi 2021 Töölönlahdella

Töölön- ja Eläintarhanlahdella on merkittävä talvehtivien sinisorsien keskittymä. Enimmillään 1100 sinisorsaa havaittiin Oopperan ja Tokoinrannan sulassa talvella 2020/2021. Lahdella talvehti myös Suomessa talvisin harvinainen jouhisorsa (*Anas acuta*), joka viihtyi Oopperan sulassa huhtikuun alkuun. Ensimmäiset muuttolinnut, kaksi telkkää ja tukkasotka ilmestyivät sulapaikoille jo 13. maaliskuuta.

Pikku-uikku kalasti Töölönlahden sillan sulapaikalla 29. maaliskuuta lähtien. Uikku viihtyi lahdella yli viikon ajan ja keräsi paljon huomiota. Naurulokkien määrä lisääntyi 120 yksilöön maaliskuun loppuun mennessä. Jäät sulivat Töölönlahdelta huhtikuun ensimmäisen viikon aikana. Lahdella ruokaili 7. huhtikuuta 40 isokoskelon parvi. Kyse on suurimmasta havaitusta isokoskelo määrästä lahdella. Myös haapanoita, harmaasorsia, nokikanoja ja tukkasotkia oli ilmestynyt kevätmuutolta. Ensimmäinen silkkiuikku oli saapunut pesimäalueelleen. Lahdella oli talven jäljiltä yhä yli 100 paikallista sinisorsaa.

Tokko maistui pikku-uikulle. Töölönlahti, 30.3.2021.

Töölönlahden kartoituskäynnit pesimäkaudella 2021

12.huhtikuuta: kaksi pajusirkkukoirasta oli saapunut kaakkoisosan ruovikkoon. Naurulokit olivat jatkaneet matkaa pesimäalueilleen ja niiden määrä oli vähentynyt 30 yksilöön. Silkkiuikkujen määrä oli lisääntynyt 7 yksilöön ja tukkasotkia oli 17. Punasotkapari ja kaksi haapanaparia uiskenteli lahdella.

23.huhtikuuta: ensimmäinen nokikananpesä oli ilmestynyt Ruusuniemeen. Nokikanoja havaittiin 22 ja silkkiuikkua 9. Ensimmäinen kalatiira oli saapunut lahdelle. Lapasorsapari ruokaili lahdella. Laji on nykyään säännöllinen, mutta vähälukuinen Töölönlahdella.

30.huhtikuuta: Pajusirkkujen määrä oli lisääntynyt, yksi koiras lauloi pohjoisosan ruovikossa ja 2 yksilöä äänteli kaakkoisosan ruovikossa. Kaksi varpusparia rakensivat pesää puunkoloihin, lisäksi pikkuvarpuset pesivät linnunpöntöissä, joita on ripustettu puihin. Nokikanoilla oli 5 pesää ja silkkiuikuilla oli saman verran. Harmaahaikara kalasti ruovikon reunalla.

4.toukokuuta: 11 nokikanaa havaittiin ja neljällä pesällä oli emo paikalla. Tyhjiä pesiä oli paljon. Nokikana- ja silkkiuikkuparit olivat harjoittelleet pesänrakentamista ja etsivät sopivaa pesänrakennuspaikkaa. Silkkiuikkua havaittiin 14, emo oli paikalla 7 pesällä. Tokoinrannassa pesivä kyhmyjoutsenpari oli aloittanut haudonnan. Töölönlahden puolella oli 2 kyhmyjoutsenparia. Yksi pareista rakensi pesää lahden lounaisosassa.

12.toukokuuta: Toinen kyhmyjoutsenpari rakensi pesää pohjoisosan ruovikkoon. Lounaisosassa kyhmyjoutsen hautoi pesässä ja lisäksi uusi kyhmyjoutsenpari oli ilmestynyt lahdelle rakentaen pesää Töölönlahden sillan tuntumaan. Hyönteissyöjiä määrä oli lisääntynyt. Lahden ruovikossa lauloi rytikerttunen ja 3 ruokokerttusta. Myös kivitaskupari havaittiin. Kolme haarapääskyä lensi Töölönlahden sillan alle. Lisäksi itäosassa, huviloiden rantaviivalla soidinlensi kaksi rantasipiä. Nokikanoilla oli 6 pesää ja silkkiuikuilla edelleen 7 pesää. Lahdella oli myös 2 telkkä- ja haapanaparia. Sinisorsia oli 26.

24.toukokuuta: Kasvillisuus oli runsastunut ja ruovikko kasvanut niin paljon, että suurinta osaa nokikanojen ja silkkiuikkujen pesistä ei pystynyt enää havaitsemaan. Yksi silkkiuikkupoikue oli kuoriutunut, lisäksi sinisorsa naaraalla oli 6 poikasta. Viitakerttusella oli reviiri lahden pohjoisosassa. Haarapääskyjen määrä oli lisääntynyt 11 yksilöön. Hesperian puiston puolella oli noin kahdeksan räkättirastas pesintää ja kolme mustarastas pesintää.

Sinisorsan poikasta väsyttää, Töölönlahti 24.5.2021.

31.toukokuuta: Ensimmäiset valkoposkihanhipoikueet saapuivat lahdelta ruokailemaan. Kolme *Acrocephalus*-lajia havaittiin. Laulavia viitakerttusia oli 2, ruokokerttusia 6, rytikerttusia 1. Satakielten määrä oli lisääntynyt. Satakielireviiri oli lahden länsiosassa, toinen pohjoisosassa ja kolmas Linnunlaulun Juneksen huvilan pihalla. Hesperian puiston puolella lauloi 2 kultarintaa, mustapääkerttu, hernekerttu, lehtokerttu ja pensaskerttu. Kottaraisilla oli ainakin neljä maastopoikuetta. Nokikanapoikueita havaittiin 3, silkkiuikkujen 2, ja sinisorsien 2. Töölönlahden sillan alla pesineen kyhmyjoutsenen pesä oli irronnut myrskyssä ja kellui nyt hylättynä lahden pohjoisosassa. Pesässä oli neljä munaa. Muiden kyhmyjoutsenparien haudonta jatkui. Myöhemmin kävi ilmi, että myös pohjoisosan pesintä epäonnistui. Joutsenet lopettivat haudonnan heinäkuussa, elokuussa pesässä todettiin kolme koskematonta munaa.

9.kesäkuuta: Kuusi nokikanapoikuetta havaittiin poikasten kerjuuäänien perusteella. Ruusuniemessä nokikananaaralla oli uusintapesintä samassa pesässä kuin huhtikuussa. Parin koiras uiskenteli yhden aiemmasta pesueesta olevan poikasen kanssa naaraan lähettävillä.

Munien kuoriuduttua emot hoitivat nuorta nokikanaa ja pieniä untuvikkoja yhdessä. Silkkiuikkujen poikueita oli vähintään 4. Uikut piileskelivät ruovikossa. 16 haarapääskyä kierteli Töölönlahden sillan alla. Rytikerttusilla oli 4 reviiriä.

15. kesäkuuta: Ensimmäiset haapanapoikueet olivat ilmestyneet, poikueita oli kaksi, yhdellä naaraalla oli 6 untuvikkoa ja toisella vähintään 3. Yhteensä 31 nokikanaa havaittiin (aikuiset ja poikaset yhteenlaskettuna). Silkkiuikkujen yhteenlaskettu määrä oli 19. Harmaahaikara kalasti ruovikossa lahden eteläosassa. Lahdella oli myös 3 telkkänaarasta ja 30 naurulokkia.

2. heinäkuuta: Luhtakerttunen lauloi ruovikossa reviirillään. Neljä haapanapoikuetta havaittiin. Haapanoita oli yhteensä 15, sinisorsia 50, silkkiuikkuja. Sinisorsat olivat pääasiassa sulkivia koiraita. Merikotka lensi melko matalalla lahden yli.

17. heinäkuuta: Punasotkakoiras oli ilmestynyt sulkimaan lahdelle. Nokikanojen määrä oli lisääntynyt 32 yksilöön ja silkkiuikkuja oli 23. Kaakkoisosan rantametsikössä oli 18 haarapääskyn maastopoikasta, jotka istuivat puissa ja kerjäsivät ruokaa. Käpytikkakoiras ruokaili koivunrungolla. Nuoria naurulokkeja oli saapunut lahdelle. Kaksi sinisorsapoikuetta oli kuoriutunut, yhdellä naaraalla oli 10 pientä untuvikkoa.

Haarapääskyn maastopoikaset kerjäävät ruokaa. Töölönlahti 17.7.2021.

11.elokuuta: Töölönlahden pinnalle oli muodostunut laajoja levälauttoja, jotka koostuivat hento- ja viherahdinparrasta. Levälautat houkuttelivat muuttomatalla olevia kahlaajia ja västäräkkejä laskeutumaan. Noin 14 liron parvi ruokaili lahdella monen viikon ajan elokuussa. Havainto on merkittävä, sillä viimeksi paikallinen liro on ilmoitettu havaitun Töölönlahdella vuonna 1962. Myös 8 suokukkoa havaittiin elokuussa, josta myöskin viimeisin havainto on tehty noin 60 vuotta sitten. Metsäviklosta tuli uusi havaittu laji lahdelle. Se viihtyi alueella kuukauden ajan.

Nokikana hautoi lahden eteläosassa. Kyse on yhdestä Suomen historian myöhäisimmistä havaituista nokikanan pesinnöistä. Yksi vastakuoriutunut untuvikko havaittiin 21. elokuuta. Noin 40 kanadanhanhea oli saapunut lahdelle.

Kahlaajat ruokailevat mielellään levälautoilla. Liroja laskeutui Töölönlahdelle, ennen muuttomatkan jatkumista kohti Afrikan talvehtimisalueita. Töölönlahti, 11.8.2021.

Liejukanapari saattaa pesiä Töölönlahdella, mutta pesintää ei ole pystytty todentamaan. Töölönlahdella liejukanat liikkuvat ruovikon ulkoreunalla, mutta joskus ne uivat avoimesti rantavedessä. Vanha liejukana havaittiin huhtikuussa. Seuraavat havainnot vanhasta linnusta tehtiin heinäkuussa. Elokuun alussa havaittiin myös nuori lintu. Syyskuussa lahdella oli näkyvillä kaksi aikuista ja yksi nuori liejukana. Nuori yksilö viihtyi lahdella marraskuun alkuun. Vuonna 2020 lahdella havaittiin syyskuussa kaksi nuorta ja 2 vanhaa lintua.

Liejukana (ylhäällä) on sukua nokikanalle. Molemmat lajit esiintyvät Töölönlahdella.

Varpuslintujen ja kahlaajien parimääräarvio

Laji	Parimäärä	Huomiot	Uhanalaisuusluokitus (2019)
Kottarainen	5	Pesät puunkoloissa ja linnunpöntöissä	LC
Mustarastas	3		LC
Räkättirastas	8		LC
Harmaasieppo	1		LC
Pajulintu	1		LC
Västäräkki	1	Pesä jäteastiassa	NT
Haarapääsky	8	Pesivät sillan alla	VU
Pajusirkku	3		VU
Rytikerttunen	4		LC
Ruokokerttunen	6		NT
Viitakerttunen	2		LC
Luhtakerttunen	1		LC
Lehtokerttu	1		LC
Mustapääkerttu	1		LC
Kultarinta	2		LC
Pensaskerttu	2		NT
Hernekerttu	3		LC
Satakieli	3		LC
Varpunen	2	Pesät puunkoloissa	EN
Pikkuvarpunen	7	Pesät linnunpöntöissä ja valaisimissa.	LC
Peippo	8		LC
Talitiainen	1		LC
Sinitiainen	4	Yksi pesä telkänpöntössä	LC
Kivitasku	1		LC
Leppälintu	1		LC
Tikli	2		LC
Meriharakka	1	Kattopesintä	LC
Sepelkyyhky	1		LC

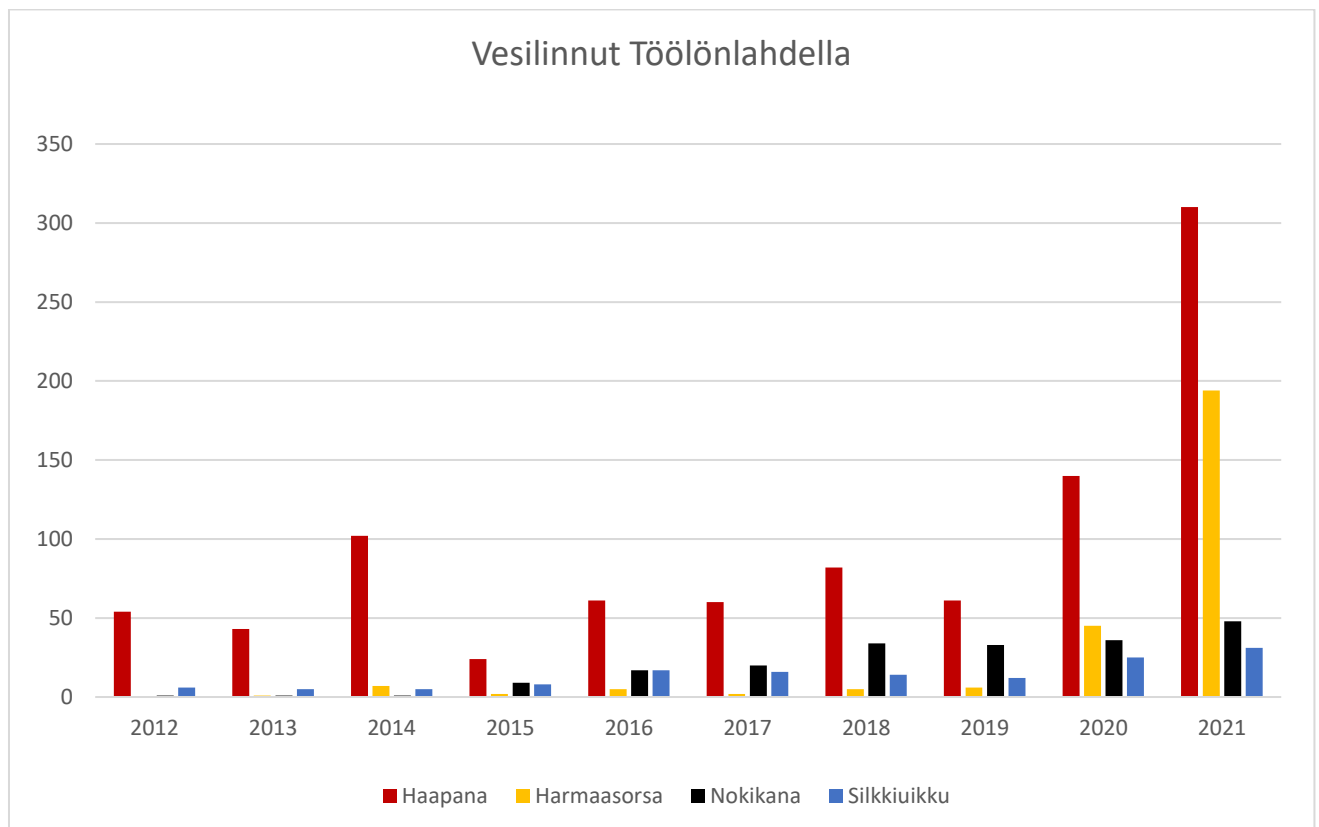
Taulukko 2. Pysyvällä reviirillä laulava koiras on tulkittu yhdeksi pariksi. Pikkulintujen pönttöjen pesintöjä ei ole tarkistettu, joten pönttölintujen laji- ja parimääräarviot ovat suuntaa antavia.

Viitakerttunen (ylhäällä) on harvalukuinen Töölönlahdella. Ruokokerttunen (alhaalla) on lahden yleisin ruovikossa laulava varpuslintu, jonka laulua voi kuulla touko- heinäkuussa.

Syyslennusto

Vesilintujen määrä lisääntyi voimakkaasti elokuun lopulta lähtien ja oli runsaimmillaan syyskuussa. Syyskuun 16. päivä lahdella havaittiin lähes 200 harmaasorsaa, mikä on kaikkien aikojen ennätysmäärä Töölönlahdella. Ruokailevien harmaasorsien määrä on lisääntynyt merkittävästi viime vuosina. Vuonna 2020 harmaasorsia oli enimmillään 45 yksilöä. Myös haapanoiden ja nokikanojen määrä saavutti ennätyslukemat. Syyskuun alussa lahdella ruokaili 48 nokikanaa ja 21. syyskuuta 310 haapanaa. Pikku-uikku viihtyi lahden eteläosassa muutaman päivän ajan syyskuun lopulla.

Taulukko 3. Neljän lajin suurimmat havaitut yksilömäärät Töölönlahdella tiira.fi lintutietopalvelun mukaan. Vesilintujen määrät ovat runsastuneet merkittävästi viimeisen 10 vuoden aikana. Harmaasorsa oli ennen erittäin harvinainen laji lahdella. Laji on ollut vuosittainen vierailija Töölönlahdella 2013 lähtien. Ennen sitä laji havaittiin kerran vuonna 2011 ja sitä ennen vuonna 1993. Myös haapanat ovat runsastuneet lahdella merkittävästi.

Elokuun lopulta syyskuuhun voi havaita runsaasti vesilintuja. Töölönlahti, 21.9.2021.

Lokakuussa vesilintujen määrät vähenivät selvästi. Harvinaisempia vierailijoita edusti nuori lapasotka, alli ja 2 tundrahanhea. Kyhmyjoutsenet alkoivat kerääntymään lahdelle lokakuun alusta lähtien. Enimmillään havaittiin 24 kyhmyjoutsenta ja lisäksi 2 laulujoutsenta.

Marraskuussa 16 uiveloä oli paikallisena lahdella, mikä on kaikkien aikojen ennätyslukema. Myös suuri, 610 yksilön kottaraisparvi havaittiin. Parvi saapui yöpymään kaakkoisosan ruovikkoon noin viikon ajan. Nuori tundrahanhi ilmestyi lahdelle 23. marraskuuta yrittäen talvehtia Töölönlahdella. Valitettavasti hanhen kunto romahti joulukuun lopulla, ja se jouduttiin lopettamaan. Edellisen kerran nuori tundrahanhi talvehti Töölönlahdella talvella 1990/1991.

Suurimmat päiväkohtaiset lepäilijämäärät syksyllä 2021

Laji	Yksilömäärä	Päivämäärä	Uhanalaisuusluokitus (2019)
Sinisorsa	710 (Tokoinranta&Töölönlahti)	27.12	LC
Harmaasorsa	194	16.9.	LC
Lapasorsa	5	16.9.	LC
Jouhisorsa	1	2.9.	VU
Haapana	310	21.9.	VU
Tukkasotka	23	28.10.	EN
Lapasotka	1	12–13.10.	EN
Punasotka	2	24.8–29.8.	CR
Tavi	9	16.9.	LC
Telkkä	12	16.9.	LC
Nokikana	48	2.9–13.9	EN
Uivelo	16	19.11.	LC
Alli	1	12.10–24.10.	NT
Silkkiiukku	14	11.8.	NT
Pikku-uikku	1	29–30.9	CR
Isokoskelo	4	16.10.	NT
Merimetso	1	7.9–7.11.	LC
Harmaahaikara	2	12.10	LC
Jalohaikara	1	14.9.	-
Kanadanhanhi	41	12.8.	-
Valkoposkihanhi	450	4.9.	LC
Tundrahanhi	2	3.10.	-
Laulujoutsen	2	11.10.	LC
Kyhmyjoutsen	24	16.10.	LC
Liejukana	3	-	VU
Liro	14	2.8–11.8.	NT
Metsäviklo	1	22.7–19.8	LC
Suokukko	4	18.8	CR
Kottarainen	610	15.11–22.11	LC
Västäräkki	30	2.9	NT

Taulukko 4. Töölönlahdella elo-joulukuussa 2021 havaitut suurimmat päiväkohtaiset vesilintujen, kahlaajien ja varpuslintujen lepäilijämäärät. Lyhenteet: elinvoimainen (LC), silmälläpidettävä (NT), vaarantunut (VU), erittäin uhanalainen (EN), äärimmäisen uhanalainen (CR).

Lapasotka (vas.) viihtyi lahdella muutamien päivien ajan lokakuussa 2021.

Kiitos kaikille Töölönlahdelta lintuhavaintoja ilmoittaneille. Erityiskiitos Marja Saariselle.